

SFP:S RIKTLINJER FÖR FÖRNYANDET AV SOCIALSKYDDET

I ett nötskal

1. Socialskyddet ska förnyas som en större helhet där också familjeledigheterna, småbarnspedagogiken och beskattningen ingår.
2. Förnyandet av socialskyddet ska ske stegvis.
3. Socialskyddet förenklas genom att olika stödformer slås ihop till ett allmänt stöd. För att beakta människors olika livssituationer kompletteras det allmänna stödet med olika tillägg.
4. Socialskyddet görs mer sporrande genom att stödet minskar mer jämnt än för tillfället, då stödtagarens inkomster ökar.
5. Effektivisering av arbetskraftstjänsterna samt bättre fortbildning och rehabilitering av de som inte befinner sig i arbetslivet.

Varför behöver socialskyddet förnyas?

Vårt socialskyddssystem har byggts under flera årtionden av flera olika regeringar, med goda intentioner. Men när man skarvat och lagt till an efter, så är det klart att ett koordinerat helhetstänk saknats. Stödformerna är idag så många att vårt system närmast liknar ett lapptäcke, och är mycket komplicerat.

Beskrivande är också att tusentals personer som skulle vara berättigade till stöd inte söker det. Vårt arbetsliv har också förnyats och det kommer att ändra ännu mer i framtiden, inte minst på grund av digitaliseringen och de möjligheter som artificiell intelligens ger. Socialskyddet måste följa med tiden.

Samtidigt är det i dagens läge problematiskt att det uppstår situationer där mottagande av arbete leder till att stödtagaren förlorar sitt stöd – och riskerar att få mindre i handen än då hen inte alls jobbade. Så kan det inte vara.

Ett hårdant socialskydd vill SFP ha?

SFP vill se ett socialskydd som är sporrande, det ska alltid vara mer lönsamt att ta emot arbete än att låta bli.

Vårt system måste också förenklas och förenhetligas. Vi vill ha bort onödig byråkrati.

Socialskyddet bör ge en skälig utkomst, då en person på grund av olika livssituationer inte är eller kan vara med i arbetslivet. Ingen ska få falla i mellan eller hamna i kläm i vårt samhälle.

Den som är i behov av bidrag ska inte heller bollas mellan olika luckor och myndigheter, det ska vara lätt att få stödet, ifall man uppfyller kriterierna.

SFP:s riktlinjer:

Socialskyddet ska förnyas som en större helhet

Socialskyddet ska förnyas som en större helhet där också familjeledigheterna, småbarnspedagogiken och beskattningen ingår.

Vi behöver reformera familjeledigheterna för att göra arbetslivet mera jämställt och för att öka familjernas valmöjligheter och flexibiliteten. Vi behöver en subjektiv rätt till dagvård och fyra timmar avgiftsfri småbarnspedagogik per dag för barn som är tre 3 år och äldre. För barnens och för familjernas skull. Men också för att förutsättningarna att sysselsätta sig och att ta emot jobb förbättras.

Sist men inte minst, i denna helhet. Vi bör ha en beskattning som sporrar till arbete. Om man jobbar mer, ska det också synas i plånboken. Arbetstagaren ska få mer i handen, det har vi SFP konsekvent påtalat under denna valperiod. Vi är inte ensamma om det, OECD konstaterar i sin senaste landsrapport att beskattningen på arbete borde lättas.

Ett enklare och mer enhetligt stöd genom införandet av ett allmänt stöd

Ett enklare socialskyddssystem innebär att en del av de nuvarande stöden slås ihop till ett allmänt orsaksbaserat stöd som ska vara lätt att få ifall man uppfyller kriterierna.

Det allmänna stödet kompletteras sedan med olika tillägg utgående från individens livssituation.

SFP:s modell utgår till stora delar från professor Juho Saaris arbetsgrupps förslag:

Grundtrygghetens stöd på miniminivå, det vill säga utkomststöd, grunddagpenning för arbetslösa, arbetsmarknadsstöd, sjukdagpenning och föräldradagpenning slås stegvis ihop till ett allmänt stöd. Bostadsbidragssystemet är en mycket viktig del av socialskyddet och dess ändamålsenlighet granskas skilt. Studiepenningen kan i ett senare skede slås ihop med de övriga ovannämnda stöden.

Pensionssystemet, medicin- och reseersättningar, rehabilitering, stöd till handikappade, utbildningssystemet, arbetsolycksfalls- och relaterade försäkringar, barnbidragen och underhållsstöd slås inte ihop till det allmänna stödet.

SFP:s riktlinjer för förnyandet av socialskyddet gäller personer som är arbetsföra eller har nedsatt arbetsförmåga.

Ett mindre byråkratiskt stöd:

Den som är berättigade och i behov av det allmänna stödet ska inte bollas mellan olika luckor och myndigheter eller vara tvungen till ett massivt papperskrig. Om man befinner sig i en livssituation som uppfyller kriterierna för erhållande av stöd ska det räcka med en anmälan till en och samma lucka. Det ska alltid vara möjligt att vid behov få kundservice ansikte mot ansikte. Samtidigt ska digitaliseringens och det nya inkomstregistrets möjligheter användas till fullo. Att ansöka om stöd ska vara så smidigt som möjligt.

Ett socialskydd som beaktar olika livssituationer

Det allmänna stödet kompletteras med olika tillägg utgående från individens livssituation. Till exempel en ensamförsörjare hör det till mest utsatta i samhället och behöver därmed ett stöd som beaktar hens livssituation.

Också tilläggen till det allmänna stödet erhålls automatiskt då man uppfyller kriterierna. Det ska räcka med en anmälan till en och samma lucka.

Ett socialskydd som är mer sporrande

SFP vill att det alltid ska vara mer lönsamt att ta emot arbete än att låta bli. Därför behöver vi ett socialskydd vars belopp minskar jämnt och förutsebart då stödtagarens inkomster ökar. Det ska vara lätt för dig att själv förutse hur ditt stöd kommer att påverkas då du tar emot jobb. Detta kan lösas t.ex. genom ett element av negativ inkomstbeskattning.

Med vårt lands nuvarande socialskydd uppstår det lätt situationer där mottagande av arbete leder till att stödtagaren förlorar sitt stöd – och riskerar att få mindre i handen än då hen inte alls jobbade. Då du t.ex. lever på utkomststöd kan mottagande av jobb leda till en situation att du förtjänar så många euron att du inte längre får utkomststöd alls, vilket i sin tur leder till att du får mindre i handen än då du inte alls jobbade.

Vi i SFP förespråkar en modell där det alltid ska löna sig att emot ett jobb och arbete. Oavsett, ifall det handlar om två timmar jobb, ett halvtidsjobb eller heltidsjobb. Oavsett hur mycket du jobbar ska det alltid ge mer i handen än, då du inte jobbar alls. Med andra ord ska det inte uppstå en situation där du som stödtagare blir på minus för att du jobbar. Det allmänna stödet ska minska an efter dina inkomster så att stödet helt försvinner först då du har ett jobb som ger dig mer i handen.

Ett socialskydd som belönar aktivitet

I SFP:s modell belönas stödtagaren också med tilläggsinkomst för egen aktivitet t.ex. arbetssökande eller deltagande i studier och fortbildning.

En aktiverande inkomst för de som inte kan försörja sig genom arbete

Vid sidan om det allmänna stödet behöver vi införa en så kallad aktiverande inkomst. Den aktiverande inkomsten är avsedd för personer som av en eller annan orsak inte har möjlighet att försörja sig på lönearbete. Här talar vi om långtidsarbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga.

Den aktiverande inkomsten möjliggör större inkomster än det grundläggande socialskyddet om personen deltar i någon samhällsnyttig verksamhet. Det kan handla om frivillig verksamhet, studier eller hobbyverksamhet.

Ett bättre socialskydd för ensamföretagarna

Det finns mycket att förbättra i ensamföretagarnas socialskydd. I dagens längde vågar många inte bli ensamföretagare på grund av det bristande socialskyddet. Samtidigt blir arbetslivet allt mer mångfacetterat, ibland arbetar man som företagare och ibland som löntagare.

I dagens läge kan man försäkra sig mot arbetslöshet på basis av antingen löneinkomster eller företagarincomester. För dem som växlar mellan att vara företagare eller arbetstagare går det lätt så att de inte har något arbetslöshetsskydd alls.

En lösning till denna problematik kunde vara att skapa ett system där samma försäkring gäller för både företagare och löntagare, d.v.s. en kombinationsförsäkring där det arbete som utförts som löntagare, företagare eller på uppdragsbasis samtidigt räknas in i arbetsvillkoret för arbetslöshetsförsäkringen. Vi behöver en kombinationsförsäkring som möjliggör en flexibel sysselsättning och svara på den verklighet vi idag lever i.

En socialskyddsmodell som kan förverkligas i praktiken

En reform av socialskyddet i Finland är nödvändig. Det råder en stor politisk enighet om detta. Lärdomen av denna regeringsperiod och av social- och hälsovårdsreformen, är att omfattande reformer bör förverkligas stegvis.

En reform av socialskyddet ska därför beredas så att den kan förverkligas stegvis.

Effektivering av arbetskraftstjänsterna samt bättre fortbildning och rehabilitering av de som inte befinner sig i arbetslivet

Finland behöver fler som arbetar och betalar skatter för att trygga välfärdssamhället. Det förutsätter bättre rehabilitering och fortbildning av dem som nu går arbetslösa.

Att bolla långtidsarbetslösa mellan olika myndigheter gynnar inte sysselsättningen och måste upphöra. Sysselsättningstjänsterna och arbetsförmedlingen måste göras effektivare och mer resursorienterade.

Konsekvenserna bör utredas på förhand

En reform av socialskyddet påverkar väldigt många människors utkomst och livssituation. Därför är ytterst viktigt att konsekvenser utreds redan på förhand, i ett mycket tidigt skede av beredningen. Centralt är också att konsekvensbedömningarna faktiskt beaktas i beredningen. Ifall konsekvensbedömningarna påvisar att ett reformförslag ger icke önskvärda resultat, bör förslaget ändras. Konsekvensbedömningar får inte vara "ett nödvändigt ont" som görs, då det slutliga beslutet redan är gjorda.